

GEDEPUTEERDE STATEN VAN DE PROVINCIE GRONINGEN

Groningen, 31 maart 2021

Dossiernr. : K25159

Documentnr. : 2021-033070

Verzonden : 31 maart 2021

Het college van Gedeputeerde Staten heeft op 21 januari 2021 een aanvraag ontvangen op grond van artikel 3.25 van de Wet natuurbescherming voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming.

De aanvraag is ingediend door B-Team, Rhederweg 114, 9695 CG te Bellingwolde. De aanvraag heeft betrekking op de bestrijding van eikenprocessierups met een lijmval in de provincies Groningen.

BESLUIT:

Het college van Gedeputeerde Staten besluit:

- I. op grond van artikel 3.25, lid 4, Wet natuurbescherming (Wnb), ten behoeve van de bestrijding van de eikenprocessierups (*Thaumetopoea processionea*), ontheffing te verlenen van het verbod op het gebruik van lijm als middel voor het doden of vangen van dieren (artikel 3.24, lid 2, Wnb, jo. artikel 3.10, onderdeel f, Besluit natuurbescherming);
- II. dat de ontheffing geldig is binnen de provincie Groningen;
- III. dat de ontheffing geldt voor de periode vanaf de verzenddatum van dit besluit tot en met 1 november 2021;
- IV. dat de volgende bijlagen deel uitmaken van dit besluit:
  1. voorschriften;
  2. overwegingen bij besluit;
  3. de aanvraag van 21 januari 2021 en de aanvullingen van 11 februari 2021.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:
namens dezen:

A.J. Hoogerwerf
Hoofd van de afdeling Landelijk Gebied en Water

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.

Toelichting

Wij verwijzen u naar de bijlage 'Overwegingen bij Besluit' voor een nadere motivering.

Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf de verzenddatum.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met dit besluit bestaat de mogelijkheid om binnen zes weken na verzenddatum van dit besluit een bezwaarschrift in te dienen. Meer informatie daarover vindt u op de website van de provincie Groningen (www.provinciegroningen.nl/bezwaarmaken). Als u overweegt een bezwaarschrift in te dienen, zouden wij het op prijs stellen als u eerst contact met ons opneemt. Wellicht kunnen uw bezwaren door een toelichting van ons worden weggenomen.

Het indienen van een bezwaarschrift schort de werking van dit besluit niet op. U kunt daarvoor een verzoek om voorlopige voorziening indienen bij de rechtbank. Een voorlopige voorziening is een zelfstandige procedure. Meer informatie over het vragen van een voorlopige voorziening vindt u op www.rechtspraak.nl.

Meer informatie

Wij vertrouwen er op dat voldoende duidelijk is welke voorwaarden aan dit besluit verbonden zijn. Heeft u nog vragen, dan kunt u contact opnemen met het secretariaat Landelijk Gebied en Water via het telefoonnummer 050 - 316 4543. U wordt dan doorverbonden met een medewerker die uw vragen zal beantwoorden. Wij verzoeken u het dossiernummer te vermelden.

BIJLAGEN

Voorschriften

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. Dit besluit is enkel van toepassing op de bestrijding van eikenprocessierups en de beschreven verboden handelingen.
2. Dit besluit geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in dit besluit zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met Provincie Groningen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project beschermde soorten worden gevangen en/of andere handelingen dan genoemd in voorschrift 2 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (digitaal) afschrift van dit besluit en de bijbehorende documenten op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

Specifieke voorschriften

6. De ontheffing is geldig voor het grondgebied van de provincie Groningen.
7. Er mogen in totaal maximaal 20 vallen geplaatst worden.
8. De vallen mogen alleen met toestemming van de grondgebruiker worden geplaatst.
9. De proef dient te worden begeleid door een ter zake deskundig bioloog¹.

Rapportage

10. De ontheffinghouder dient uiterlijk op 1 oktober 2021, een verslag te sturen aan het bevoegd gezag. In dit verslag dient het aantal geplaatste vallen te zijn vermeld en de locaties van geplaatste vallen. Tevens dient in het verslag de bijvangst van andere soorten te worden vermeld, voor zover deze is opgetreden. Het verslag dient te worden verstuurd aan loketVTH@provinciegroningen.nl, onder vermelding van het dossiernummer K24606.

Overige voorschriften

11. Deze ontheffing kan op grond van artikel 5.4 van de Wet natuurbescherming worden gewijzigd of ingetrokken.
12. Aanspreekpunt in het kader van dit besluit en de daaruit voortvloeiende voorschriften is het Loket, loketVTH@provinciegroningen.nl. U kunt ook contact opnemen met Afdeling Landelijk Gebied en Water van de Provincie Groningen, Secretariaat_LGW@provinciegroningen.nl.

---

¹ Provincie Groningen verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau, een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de natuurwetgeving, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch

Overwegingen bij Besluit

1 Nadere toelichting brongegevens

Op 21 januari 2021 hebben wij een ontheffingsaanvraag ontvangen van B-Team, gevestigd aan de Rhederweg 114, 9695 CG te Bellingwolde. De aanvraag heeft betrekking op het gebruik van een lijmval bij het bestrijden van eikenprocessierups. Er wordt daarom ontheffing aangevraagd van het verbod in artikel 3.24, lid 2, Wet natuurbescherming (Wnb), in samenhang met artikel 3.10, onderdeel f, Besluit natuurbescherming (Bnb), voor het gebruik van een aangewezen verboden middel voor het doden of vangen van dieren, te weten lijm.

In de aanvraag is beschreven dat de aanvrager een nieuw type val voor het bestrijden van eikenprocessierups heeft ontwikkeld. Deze val is volgens de aanvrager zodanig ontworpen dat het risico op bijvangst van andere soorten, zoals vogels, vleermuizen en vlinders, minimaal is. De val bestaat uit een geplastificeerde kartonnen lijmband die rondom de boomstam wordt bevestigd. Hierop wordt een aantal afstandshouders aangebracht. Vervolgens wordt een tweede lijmband met de lijm aan de binnenzijde als buitenwand op de afstandshouders bevestigd, zodanig dat er alleen binnenin de val contact met de lijm gemaakt kan worden. De wanden van de val steken ca. 4 cm verder uit dan de lijm, zodat dieren niet van buiten tot aan de lijm kunnen reiken. Alleen dieren kleiner dan 1 cm kunnen in de val kruipen en in contact komen met de lijm. In de val kunnen ca. 500 rupsen gevangen worden.

Op 11 februari heeft de aanvrager gereageerd op aanvullende vragen die door ons zijn gesteld. Daarbij heeft de aanvrager aangegeven dat hij in contact staat met het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen (KAD) en de Werkgroep Eikenprocessierups Groningen. In 2021 zou de aanvrager een beperkte steekproef willen uitvoeren om het valtype te testen. Deze steekproef wordt door een bioloog begeleid. Voorts geeft de aanvrager aan dat het risico op verspreiden van brandharen wordt beperkt door het ontwerp van de val. Ook gaat de aanvrager in op de voordelen van deze bestrijdingsmethode ten opzichte van andere bestrijdingsmethoden, waarbij de aanvrager aangeeft dat de voorgestelde methode onder andere minder arbeidsintensief is, minder bijvangst oplevert en niet schadelijk is voor de boom.

2 Procedure

2.1 Procedure en beslistermijn

De beslissing op de aanvraag is voorbereid volgens de procedure als beschreven in hoofdstuk 5 van de Wet natuurbescherming. Binnen 13 weken na ontvangst van de aanvraag is op de aanvraag beslist.

2.2 Volledigheid

De aanvraag bevatte onvoldoende gegevens voor een goede beoordeling van de gevolgen van het project. Op 10 februari 2021 is de aanvrager in de gelegenheid gesteld om de aanvraag aan te vullen. De gevraagde gegevens zijn op 11 februari 2021 ontvangen. Na ontvangst van deze gegevens was de aanvraag volledig.

2.3 Bevoegd gezag

Gelet op de projectbeschrijving en op het bepaalde in hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming, zijn wij bevoegd om de ontheffing te verlenen of te weigeren.

2.4 Publicatie besluit

Van dit besluit wordt mededeling gedaan door publicatie in "Het Dagblad van het Noorden" en op de website www.officielebekendmakingen.nl.

3 Gronden van de beslissing

3.1 Beoordelingskader

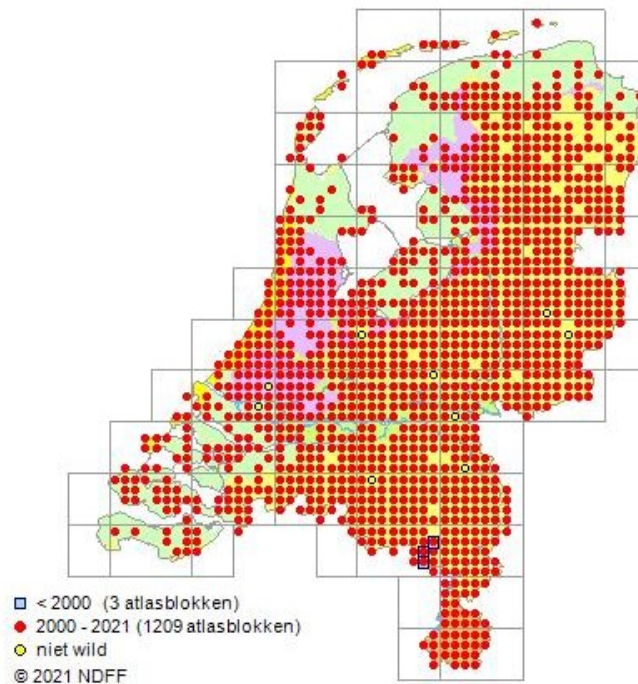
Bij het verlenen van een ontheffing als bedoeld in artikel 3.25, lid 4, Wnb, voor het gebruik van een aangewezen verboden middel voor het doden of vangen van dieren, dient mede rekening gehouden te worden met het voorkomen van onnodig lijden bij het te doden of te vangen dier (artikel 3.24, lid 3, Wnb).

Voorts achten wij het noodzakelijk om een afweging te maken over:

- de noodzaak voor de bestrijding;
- het ontbreken van een andere bevredigende oplossing;
- de ecologische gevolgen van de bestrijding.

3.1.1 Noodzaak tot beperken van de populatie

De eikenprocessierups is een inheems insect, dat al langere tijd in de zuidelijke provincies overlast veroorzaakt.² Sinds de jaren '90 breidt de populatie zich langzaam verder naar het noorden uit. Sinds 2011 bereikte de eikenprocessierups de grens tussen Drenthe en Groningen. Sindsdien is de verspreiding verder toegenomen en inmiddels komt de soort in vrijwel heel Nederland voor (zie figuur 1). Ook elders in Europa lijkt de overlast door eikenprocessierups de laatste decennia toe te nemen.

Figuur 1: Landelijke verspreidingskaart van eikenprocessierups (bron: Verspreidingsatlas, 2021).

De overlast door eikenprocessierups wordt veroorzaakt door brandharen. Vanaf het derde tot en met het zesde larvestadium is de rups – naast de normale beharing – bedekt met brandharen. In de latere larvestadia kan één rups ca. 700.000 van deze brandharen bevatten. De brandharen hebben een lengte van 0,1 mm tot 0,3 mm, zijn voorzien van weerhaakjes en zijn gevuld met het lichaamsvreemde eiwit thaumetopoeïne. Wanneer rupsen verstoord raken, schieten ze de brandharen af. Deze brandharen kunnen vervolgens via de lucht op mensen of dieren terecht komen. Vervolgens kunnen de brandharen zich met de weerhaakjes vastzetten in de huid, ogen, neus, keel en bovenste luchtwegen. Dit kan een mechanische irritatie veroorzaken. Daarnaast kan een pseudo-allergische reactie ontstaan, aangezien het lichaam histamine aanmaakt wanneer het in contact komt met het lichaamsvreemde eiwit thaumetopoeïne.

² Zie ook: "Leidraad beheersing Eikenprocessierups: Update 2019. Kenniscentrum Eikenprocessierups, 25-9-2019."

Verspreiding van de brandharen via de wind is één van de belangrijkste blootstellingsroutes. De brandharen worden door de rupsen afgeschoten na verstoring, maar kunnen ook vrijkomen vanuit de spinselnesten die de soort maakt, door trillingen en luchtwervelingen veroorzaakt door passerend verkeer en bij het opruimen van nesten.

De meeste klachten treden op vanaf half mei tot en met september. De meeste klachten hebben te maken met blootstelling van de huid: pijnlijke, rode huiduitslag met hevige jeuk, waarbij ook bultjes en pukkeltjes en met vocht gevulde blaasjes kunnen ontstaan die gaan ontsteken. Deze huidirritaties kunnen tot twee weken aanhouden. De heftigheid van de klachten verschilt van persoon tot persoon. In mindere mate treden ook klachten aan de ogen en bovenste luchtwegen op. In enkele gevallen is het noodzakelijk de brandharen operatief te verwijderen. Bij uitzondering kan zelfs blijvend oogletsel optreden. De blootstelling van de luchtwegen leidt vooral tot irritatie, hoesten en slijm opgeven, maar kan ook resulteren in pseudo-allergische bronchitis. Ook kunnen algemene klachten zoals koorts, algehele malaise, duizeligheid en braken optreden. Een minderheid van de mensen kan na contact met de brandharen een allergische overgevoeligheid ontwikkelen. In het ergste geval resulterend in een anafylactische shock en ritmestoornissen.

Bij (landbouw)huisdieren kunnen vergelijkbare huidirritaties ontstaan. Daarnaast is er bij dieren een verhoogd risico op blootstelling van de mond, tong en lippen, bijvoorbeeld door het eten van planten waarop brandharen aanwezig zijn of het likken of eten van rupsennesten. In het ergste geval kan de blootstelling leiden tot gedeeltelijke amputatie van de tong van het dier.

Inmiddels ontstaan er jaarlijks klachten door de eikenprocessierups in vrijwel het gehele land. Daarom vindt er in het grootste deel van het land reeds bestrijding van de eikenprocessierups plaats, waardoor de klachten enigszins beperkt worden. Desondanks kan er in piekjaren van de eikenprocessierups zoals 2019 een plotselinge toename van de overlast optreden, resulterend in een sterke toename van het huisartsbezoek.

Gezien de (toenemende) verspreiding van eikenprocessierups, de aard van de klachten en de jaarlijks optredende overlast, achten wij de noodzaak voor bestrijding van eikenprocessierups voldoende aangetoond.

3.1.2 Alternatievenafweging

Bij de bestrijding van eikenprocessierups worden diverse methodes ingezet. Er kan onderscheid gemaakt worden tussen preventieve methodes en curatieve methodes, waarbij sommige methodes zowel preventief als curatief ingezet kunnen worden. Binnen deze methodes kan onderscheid gemaakt worden op basis van de werking. Hierbij kan het gaan om een biologische, ecologische, fysische, fysieke of mechanische werking, waarbij sommige methodes onder meerdere categorieën kunnen vallen. Figuur 2 geeft een overzicht van beschikbare methodes voor het bestrijden van overlast door eikenprocessierups.

De bestrijdingsmethodes voor eikenprocessierups grijpen zowel in op de habitat van de soort, als op de verschillende levensfasen van het insect. Vaak is overlast niet geheel te voorkomen door de inzet van preventieve methodes, waardoor het noodzakelijk wordt om een combinatie van preventieve en curatieve methodes te gebruiken.

De gebruikte methodes lopen sterk uiteen wat betreft de inspanning die ermee gemoeid gaat, de ecologische gevolgen, het risico op verspreiden van brandharen en de verwachte effectiviteit.

Nr.	Methode	Soort	Werking
1	Nematoden	preventief	biologisch
2	Bacteriepreparaat	preventief	biologisch/chemisch
3	Wegzuigen en afvoeren of verassen	curatief	mechanisch/fysiek
4	Gaasvliegglarven uitzetten	preventief	biologisch/ecologisch
5	Lieveheersbeestjes uitzetten	preventief	biologisch/ecologisch
6	Vegetatie aanpassen	preventief	ecologisch
7	Vogel- en vleermuiskasten	preventief	ecologisch
8	Folie om stam	preventief	fysiek/mechanisch
9	Feromoonvallen	preventief	biologisch/chemisch
10	Eitjes desinfecteren	preventief	chemisch
11	Stoom	curatief	fysisch
12	Heet water	curatief	fysisch
13	Spoorferomoon	preventief	biologisch/chemisch
14	Isoleren, fixeren, verwijderen nesten	curatief	mechanisch/fysiek
15	Systemen om rupsen te vangen of stoppen	curatief	fysiek
16	Uitzetten van parasitaire organismen	preventief/curatief	biologisch
17	Omgevingsbeheer om insecten te stimuleren	preventief	biologisch
18	Beheer gericht op variatie in bomenbestand	preventief	ecologisch
19	Oude nesten benutten om natuurlijke vijanden te kweken	preventief	biologisch
20	Staminjectie	preventief	biologisch/chemisch
21	Branden	curatief	fysiek
22	Lijmbanden om de boom	preventief/curatief	fysiek/mechanisch

Figuur 2: Overzicht bestrijdingsmethodes eikenprocessierups (bron: Kennisplatform Eikenprocessierups)

Veel toegepaste bestrijdingsmethodes zijn niet-selectief. Zo berusten de methodes 'nematoden' en 'bacteriepreparaat' op het bespuiten van de boom met een nevel waarin voor rupsen schadelijke nematoden of bacteriën aanwezig zijn. Met deze methodes worden ook andere op de boom aanwezige insecten getroffen. Ook bestrijdingsmethodes waarbij biologische vijanden worden gestimuleerd of direct worden uitgezet, zijn vaak niet-selectief. Er worden namelijk vaak generalisten ingezet die niet alleen de eikenprocessierups bestrijden, maar ook invloed kunnen hebben op andere insecten. Curatieve methodes kunnen vaak gericht worden ingezet, maar ook bij deze methodes kan nevenschade optreden, bijvoorbeeld wanneer bij het opzuigen en afvoeren of verassen van nesten van eikenprocessierups ook natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups worden verwijderd.

Ook de inspanning die nodig is voor het uitvoeren van de bestrijdingsmethodes loopt sterk uiteen. Curatieve methodes vergen vaak een grote inspanning. Er moet bijvoorbeeld per boom met een hoogwerker gewerkt worden. Daarentegen vergen sommige preventieve methodes vrijwel geen inspanning, zoals het aanpassen van de vegetatie of het stimuleren van natuurlijke vijanden.

De aanvrager heeft aangegeven dat de voorgestelde methode met het gebruik van een lijmval de volgende voordelen biedt:

- de methode is minder arbeidsintensief;
- er zijn minder bijvangsten;
- de methode is niet schadelijk voor de boom;
- het risico op verspreiding van brandharen is gering;
- de val is continu aanwezig en in gebruik.

Er kan in algemene zin geconcludeerd worden dat geen enkele bestrijdingsmethode op zichzelf een complete oplossing biedt voor de overlast en dat aan elke methode voor- en nadelen kleven. Wij zien als voordelen van het gebruik van (lijm)vallen dat deze methode weinig inspanning vergt en continu werkt na het aanbrengen van de val. Mogelijke nadelen van het gebruik van lijmvallen kunnen zijn:

- het risico op bijvangst;
- het risico op het verspreiden van brandharen, als gevolg van de verstoring van de processie;
- het risico op nestvorming;

- het afvoeren van de val nadat er rupsen in zijn gevangen;
- de mogelijk beperkte effectiviteit, gelet op de ecologie van de eikenprocessierups;
- risico op milieuvervuiling door uitspoeling van de lijm.

Het risico op bijvangst is gezien het ontwerp van de val beperkt. De lijm is enkel bereikbaar voor dieren die over de stam in de val kruipen. Grotere dieren zoals vogels en vleermuizen kunnen niet bij de lijm komen. Echter blijft wel het risico bestaan dat andere op de boom aanwezige insecten in de lijm gevangen raken, maar dit risico is niet significant groter dan bij andere gangbare bestrijdingsmethodes van eikenprocessierups. Ook bij andere methodes kunnen andere op de boom aanwezige soorten getroffen worden.

Het risico op het verspreiden van brandharen wordt door de aanvrager als zeer beperkt ingeschat. Bekend is dat eikenprocessierupsen brandharen kunnen afschieten wanneer de 'leider' van de processie in een val of in lijm verstrikt raakt. Gelet op het ontwerp van de val wordt dit risico enigszins beperkt doordat de voorgestelde val enkele centimeters uitsteekt tot boven de plek waar de lijm is aangebracht. Daardoor bevindt in ieder geval een deel van de processie zich naar verwachting in de val op het moment dat zij de brandharen afschieten, waardoor de verspreiding enigszins beperkt wordt. Het valt echter niet op voorhand volledig uit te sluiten dat rupsen die zich nog buiten de val bevinden ook verstoord raken en de brandharen afschieten. Dit zou kunnen resulteren in een toename van de overlast. Hoe dit in praktijk zal uitpakken is echter lastig te voorspellen.

Uit eerdere proeven met vallen bij de bestrijding van eikenprocessierups, met name een uit Frankrijk afkomstig valmodel waarbij de rupsen in een zak met grond vallen, is bekend dat vallen kunnen leiden tot nestvorming. Bij deze proef bleek dat de gevormde nesten vaak van slechtere kwaliteit waren, waardoor het lastiger was om de nesten te verwijderen. Ten opzichte van normale grondnesten was het risico op verspreiding van brandharen groter, omdat de nesten rafeliger waren. Bij de voorgestelde lijmval zou dit een risico kunnen zijn. Het is echter niet op voorhand te zeggen dat de val daadwerkelijk tot nestvorming zal gaan leiden.

Ook het afvoeren van eikenprocessierups-afval is een aandachtspunt. Bij de verwerking van eikenprocessierups-afval ontstaan mogelijk blootstellingsrisico's voor medewerkers van de betreffende afvalverwerker. Bij het gebruik van lijmvalen raakt de hele val naar verwachting besmet met brandharen, waardoor de val waarschijnlijk in zijn geheel verwerkt moet worden. De aanvrager heeft aangegeven te verwachten dat de val na gebruik veilig in zijn geheel verwijderd kan worden, waarbij de brandharen hoofdzakelijk binnen in de val opgevangen worden. In de praktijk zal moeten blijken of dit inderdaad het geval is.

De eitjes van eikenprocessierups worden doorgaans afgezet op één- en tweejarige takken in het bovenste deel van de kroon van een eik. Soms worden de eitjes ook op dikkere takken of op de dunnere stam afgezet. Na het uitkomen van de eitjes blijven de rupsen meestal in dezelfde boom. Pas vanaf het vierde larvestadium - wanneer de rupsen al veel brandharen hebben - beginnen de rupsen zich te groeperen om een nest te vormen. Het gedrag waarbij de rupsen over de stam naar beneden lopen om een grondnest te vormen treedt vooral op bij een vroege hittegolf, wanneer de boom onvoldoende beschutting biedt. Aangezien een groot deel van de rupsen niet over de stam loopt, zal een lijmval om de stam naar verwachting slechts een beperkte bijdrage hebben aan het voorkomen van de overlast. Hierbij valt wel direct op te merken dat geen van de gangbare bestrijdingsmethodes op zichzelf volstaat om de overlast effectief te bestrijden. Vrijwel altijd is een combinatie van preventieve en curatieve bestrijding noodzakelijk. De aanvrager heeft aangegeven dat hij in overleg met het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen en de Werkgroep Eikenprocessierups Groningen tot de voorgestelde lijmval is gekomen, waarbij betrokkenen van deze partijen hebben aangegeven interesse te hebben in de lijmval en te verwachten dat de lijmval een bijdrage kan leveren aan de bestrijding van eikenprocessierups. De lijmval zou zowel kleine rupsen kunnen vangen die wel over de stam lopen, als de grotere rupsen in de latere larvestadia. De aanvrager stelt daarom een beperkte steekproef voor om de werking van de lijmval te verifiëren.

De aanvrager heeft tot slot aangegeven een lijm te gebruiken die geen risico voor het milieu oplevert. Het risico op vervuiling van de omgeving door uitspoelende lijm wordt zodoende voldoende beperkt.

Samenvattend kan gesteld worden dat er diverse bestrijdingsmethodes voor eikenprocessierups worden gebruikt, waarbij geen enkele methode op zichzelf een complete oplossing voor de overlast biedt. Elke methode kent voor- en nadelen, zo ook de voorgestelde lijmval. Uit een beperkte steekproef zou achterhaald kunnen worden of de voorgestelde lijmval daadwerkelijk bijdraagt aan het voorkomen van overlast.

3.1.3 Ecologische afweging

Het gebruik van lijm is in beginsel verboden, vanwege het risico op bijvangsten van andere soorten dan de doelsoort. Zoals onder paragraaf 3.1.2 is toegelicht, is het risico op bijvangsten bij de voorgestelde lijmval beperkt. Dit komt vanwege het ontwerp van de val, waarbij de lijm in de val enkel bereikbaar is voor dieren die over de stam kruipen. Vooral andere insecten die over de boom lopen zouden in de val terecht kunnen komen. Zoals eerder al is toegelicht, bestaat echter bij vrijwel alle bestrijdingsmethodes van eikenprocessierups het risico op nevenschade voor andere soorten. De voorgestelde methode is daarom vanuit ecologisch perspectief niet inherent nadeliger dan andere bestrijdingsmethodes.

Daarnaast vindt de voorgestelde steekproef onder begeleiding van een bioloog plaats. Indien de werking van de lijmval tegenvalt, of de bijvangst toch onverhoopt hoger is dan verwacht, dan kan daarop bijgestuurd worden en de vallen zo nodig eerder verwijderd worden. Wij achten het noodzakelijk om hiertoe een meldingsplicht voor bijvangst en een eindrapportage als voorwaarden bij dit besluit op te nemen.

Onnodig lijden

Bij het verlenen van een ontheffing voor het gebruik van een aangewezen verboden middel, dienen wij rekening te houden met het voorkomen van onnodig lijden. Voor wat betreft het lijden van eikenprocessierups is de voorgestelde methode niet slechter dan andere methodes voor het bestrijden van eikenprocessierups. Wij zien de noodzaak tot het voorkomen van onnodig lijden van eikenprocessierups daarom niet als reden om de aanvraag te weigeren, mede door de begeleiding van een bioloog die kan ingrijpen als er toch onverwachte bijvangst optreedt.

4 Conclusie

Gezien het bovenstaande concluderen wij het volgende:

- om de activiteit uit te voeren is een ontheffing nodig van de verbodsbepaling in artikel 3.24, lid 2, Wnb, in samenhang met artikel 3.10, onderdeel f, Bnb. Wij kunnen deze ontheffing verlenen op grond van artikel 3.25, derde lid.
- de verspreiding van eikenprocessierups is de afgelopen decennia sterk toegenomen, waardoor de soort inmiddels vrijwel in het gehele land voorkomt;
- jaarlijks treden er gezondheidsklachten op bij mens en dier, veroorzaakt door de brandharen van eikenprocessierups. Deze gevolgen kunnen ernstig zijn en in het ergste geval tot blijvend letsel lijden;
- er zijn diverse bestrijdingsmethodes voor eikenprocessierups beschikbaar, waarbij aan elke bestrijdingsmethode voor- en nadelen kleven. Vaak worden daarom combinaties van bestrijdingsmethodes ingezet, omdat geen enkele methode op zichzelf alle overlast kan voorkomen;
- middels een beperkte steekproef zou de werking van de voorgestelde lijmval achterhaald kunnen worden en beoordeeld kunnen worden of dit middel inderdaad bijdraagt aan de bestrijding van overlast door eikenprocessierups;
- negatieve ecologische effecten zijn niet direct te verwachten. Het risico op nevenschade voor andere soorten bij de bestrijding is niet significant groter dan bij andere, gangbare bestrijdingsmethodes van eikenprocessierups. Daarnaast kan er via een meldingsplicht voor bijvangst en de ecologische begeleiding snel worden bijgestuurd, indien de werking van de lijmval toch anders uitpakt dan verwacht.;
- gelet op de rapportageverplichting, ligt het in de rede om de ontheffing tot 1 november 2021 te laten gelden.

4.1 Eindconclusie

Daarom verlenen wij, Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen, een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming. Dit besluit geeft ontheffing voor het verbod op het gebruik van lijm voor het doden of vangen van dieren, ten behoeve van de bestrijding van eikenprocessierups. Daarmee kan het beheer op het gehele grondgebied van de provincie Groningen binnen de ontheffingperiode en met inachtneming van de voorschriften worden gerealiseerd.

Bijlage 1. Wettelijk kader

Artikel 1.11 Wnb Zorgplicht

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
  - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
  - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
  - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Artikel 3.24 Wnb

1. Een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt voorkomt dat het dier onnodig lijdt.
2. Het is verboden zich buiten gebouwen te bevinden met bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen die geschikt zijn voor het doden of vangen van dieren, of met materialen ter onmiddellijke vervaardiging van die middelen, indien redelijkerwijs moet worden aangenomen dat die middelen of materialen zullen worden gebruikt voor het doden of vangen van dieren.
3. Bij een aanwijzing krachtens het tweede lid wordt mede rekening gehouden met het voorkomen van onnodig lijden bij het te doden of te vangen dier.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden ter uitvoering van het bepaalde bij of krachtens de Benelux-overeenkomst regels gesteld over het gebruik van middelen.
5. Het is een ieder verboden zich in een veld te bevinden met een dier dat hem toebehoort of onder zijn toezicht staat en dat in het veld diere
6. n opspoort, doodt, verwondt, vangt of bemachtigt.
7. Het verbod, bedoeld in het vijfde lid, is niet van toepassing ingeval het opsporen, doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren in het veld ingevolge het bepaalde bij of krachtens deze wet is toegestaan.

Artikel 3.25 Wnb

1. Bij het verlenen van een ontheffing of vrijstelling als bedoeld in de artikelen 3.3, eerste onderscheidenlijk tweede lid, 3.4, tweede lid, 3.8, eerste, onderscheidenlijk tweede lid, 3.9, tweede lid, of 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, eerste of tweede lid, en met artikel 3.9, tweede lid, en bij het geven van een opdracht als bedoeld in artikel 3.18, eerste lid, worden de middelen aangewezen die voor het vangen en doden van de aldaar bedoelde vogels en dieren mogen worden gebruikt.
2. Onze Minister wijst bij ministeriële regeling, onderscheidenlijk provinciale staten wijzen bij verordening de middelen aan die mogen worden gebruikt ter uitvoering van het bepaalde krachtens artikel 3.15, tweede, onderscheidenlijk vierde lid, en 3.16, tweede, onderscheidenlijk vierde lid.
3. Indien een vrijstelling wordt verleend als bedoeld in artikel 3.15, tweede en vierde lid, met het oog op het voorkomen van schade als bedoeld in artikel 3.15, vijfde en zesde lid, of een vrijstelling wordt verleend als bedoeld in artikel 3.16, tweede en vierde lid, met het oog op het voorkomen van overlast als bedoeld in artikel 3.16, vijfde lid, dan wel ontheffing wordt verleend als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, onderdeel a, onder 3°, onderdeel b, onder 2°, en onderdeel c, onder 2°, worden voor het bestrijden van vogels en dieren slechts middelen aangewezen die nadelige gevolgen voor het welzijn van vogels en dieren voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk beperken, waarbij het doden van dieren zoveel mogelijk vermeden wordt.
4. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing en provinciale staten kunnen vrijstelling verlenen van:
  - a. het verbod, bedoeld in artikel 3.24, tweede lid. Op deze vrijstelling of ontheffing is artikel 3.24, derde, lid van overeenkomstige toepassing;
  - b. regels als bedoeld in artikel 3.24, vierde lid, voor zover deze vrijstelling of ontheffing in overeenstemming is met de bij of krachtens de Benelux-overeenkomst gestelde regels.

Artikel 3.10 Bnb

Als middelen als bedoeld in artikel 3.24, tweede lid, van de wet worden aangewezen:

- a. hagelpatronen die metallisch lood bevatten;
- b. klemmen, met uitzondering van klemmen:
  - 1°. uitsluitend geschikt en bestemd voor het vangen en doden van mollen, zwarte ratten, bruine ratten, huismuizen, en
  - 2°. die gebruikt worden bij het voorkomen van schade aan waterstaatswerken, veroorzaakt door muskus- en beverratten, ter uitvoering van artikel 3.2a van de Waterwet, door personen die in dienst zijn of handelen in opdracht van een waterschap en die aantoonbaar de nodige kennis en vaardigheden bezitten om deze taak doeltreffend uit te voeren;
- c. vallen, met uitzondering van kastvallen;
- d. strikken;
- e. vangkooien, met uitzondering van vangkooien geschikt en bestemd voor het vangen van verwilderde katten en verwilderde duiven binnen de bebouwde kom;
- f. lijm;
- g. netten, geschikt en bestemd om te worden gebruikt voor het vangen van vogels, en
- h. rodenators.